

Verslag over het Stedelijk Van Abbe-Museum
gedurende het jaar 1936.

Dit eerste jaarverslag, dat hierbij aan Uw College wordt aangeboden, moge verschillende feiten in herinnering brengen, die zich gedurende het jaar hebben voorgedaan.

Opening.

Op 18 April 1936 werd in tegenwoordigheid van talrijke autoriteiten het Stedelijk Van Abbe-museum door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen geopend. Naar aanleiding van deze plechtigheid werd in de hal van het gebouw een gedenkplaat met inscriptie aangebracht.

Commissie van Toezicht.

Enige dagen daaraan voorafgaand - 11 April - werd door Burgemeester A. Verdijk de Commissie van Toezicht ten stadhuis geïnstalleerd. Deze Commissie wordt gevormd uit de Heeren: A. Verdijk, Voorzitter; H. van Abbe, lid; J. Elias, lid; A. Schellens, lid; Chr. Wijnen, lid; Dr. W. J. A. Visser, secretaris.

Personaal.

Ingaande 1 Februari werd tot Directeur van het Museum benoemd: Dr. W. J. A. Visser; terwijl met ingang van 1 Maart als conciërge P. van Stijdonk werd aangesteld.

Gebouw.

Het gebouw voldoet aan de eischen, die men aan een modern museum mag stellen en trekt daarom allereerst de aandacht. Het werd verschillende malen in binnen- en buitenlandse tijdschriften afgebeeld en kort beschreven. Een uitvoerige beschouwing verscheen in het Gildeboek 1937, 2de afl. In de loop van het jaar werd ook de plaquette van den schenker, die door de Gemeente Bindhoven aan den stichter was aangeboden en door den beeldhouwer Zijl werd uitgevoerd, in de hal in de muur ingemetseld.

Enige technische verbeteringen zullen in den loop van het volgend jaar worden uitgevoerd.

Tentoonstellingen.

Waar het een zeer voornaam belang is, dat het museum een zoo groot mogelijk aantal bezoekers trekt, was het gewenscht om in de verzameling kunstwerken afwisseling te brengen.

Dit geschiedde door het organiseren van tentoonstellingen.

18 April - 10 Juni; tentoonstelling van moderne Nederlandsche Kunst

20 Juni - 15 Juli; tentoonstelling van de werken van Matthieu Wiegman en Theo van Doesburg.

1 Aug. - 6 Sept.; tentoonstelling Amersfoortsche Kunstenaarsgilde.

3 Oct. - 15 Nov.; tentoonstelling "Genootschap Kunstliefde" te Utrecht.

14 Nov. - 10 Dec.; tentoonstelling N° 35 te Rotterdam.

22 Dec. - 8 Febr.; tentoonstelling Oude Kunst uit de coll. Katz te Bieren.

Bruikleen.

Waar de eigen verzamelingen niet groot genoeg bleken om het geheele gebouw, wanneer er geen tentoonstellingen werden gehouden, te vullen, diende dit gemis door bruikleen te worden aangevuld. Enige collectionneurs stelden voor langeren tijd - van jaar tot jaar - een gedeelte van hun collectie moderne kunst ter beschikking en zoedaende verkreeg het museum van den heer W. Selderbeek te Amsterdam een verzameling van ongeveer 140 moderne schilderijen en van den Heer Hoffland Fürst eveneens te Amsterdam een zestal werken van meesters van de Haagsche school.

Voorlichting en reclame.

Niet alleen werden door den Directeur tijdens de tentoonstellingen regelmatig rondleidingen gegeven op Zaterdag- en Zondagmiddag, doch ook voor bepaalde groepen op aanvraag, waarvan een goed gebruik werd gemaakt. Verder werden bij voorkomende gelegenheden niet verzuimd de plaatselijke en Nederlandsche pers belangrijke feiten mede te deelen.

Bezoeken.

Van de opening af werden 9441 bezoekers à 10 cents toegelaten; 220 à 25 cents; 205 invan te voren aangekondigd groepsverband; ongeveer 500 niet betalende bezoekers bij opening en officieele ontvangsten.

Als bijzonderheid zij hier nog vermeld, dat het museum op 12 Juli en 28 November het bezoek ontving van H. K. N. Princes Juliana, de laatste maal vergezeld van E. K. N. Prins Bernhard.

Aankopen.

Bij de opening van het museum werden allereerst uit de bestaande collectie van den schenker, den Heer Van Abbe, een zes en twintigtal schilderijen overgenomen.

A. Brist.	Binnenhuis.
A. Colnot	Stilleven met vogels.
J. Dooyewaard	Stilleven met tinnen kan
W. Dooyewaard	Zittende tago.
W. Dooyewaard	Toilet maken
J. van Herwijnen	Beschouwing.

I. Israëls	Javaansche danser
A. Karsen	Begijnenhof
S. Meijer	Torensluis
W. Knip	Avond
G. Meks	Theeuurtje
D. Nijland	Stilleven met nautische instr.
D. Nijland	Stilleven met schedel
B. Peizerl	Stilleven met boeken
L. Schaap	Landschap met bloeiende boom
W. Schraen	Stilleven met flesch
W. Schumacher	Landschap bij Toledo
W. Schumacher	Haven van Palma.
F. Schumacher	Stilleven met vogels.
W. Singer	Zaterdag
W. Singer	Dal in den winter
J. Sluyters	Liggend naakt
J. Sluyters	Bloemstuk
J. Sluyters	Vrouwenportret
C. Vreedenburg	Polderlandschap
A. Willink	Zelfportret van den schilder en zijn vrouw

Verder werden in de loop van het jaar nog aangekocht :

J. Bauer-Stumpf	Antinolis
L. Gestel	Drie Ruiner vrouwen
Ch. Nyck	Portret Mej. M. N.
N. Bekman	Aardappelpeeters
T. Kelder	Portret van den beeldh. Kogon
T. Kelder	Don Quichotte
H. Pessers	Begonia's
G. van Tiel	Winterlandschap
G. V. Ruling	Sicilianische jaarmarkt
B. Westendorp-Osieck	Het hoedje
M. Wiegman	Portret van Trees
P. Wiegman	Zigeuner
P. van Wijngaardt	Anaryllis
C. Ritsma	Stilleven met beeldje

Schenkingen.

Reeds gedurende het eerste jaar wocht het museum van verschillende zijden schenkingen ontvangen, die de bestaande collecties op waardevolle wijze vermeerderden.

Van den Heer W. C. Brassen te Bussum ontving het museum ten geschenke een teekening van W. van Dam, ;Misdieners; een schilderij van G. Kickert ; stilleven met visschen en gevogelte en een schilderij van G. van Rees, twee kinderen.

Van den Heer J. Elias te Bindhoven een schilderij van B. Karsen ; Het huis "De Ark" te Oudewater.

Van den Heer L. Elias te 's Hertogenbosch een schilderij van H. Huyenbroek in de buurt van de staalfabrieken in Wales.

Van den Heer A. Schollens een schilderij van I. Israëls ; Karyseuses.

Van de Firma H. Katz te Dieren een doek van Jan Miense Molenaar ; "Vroelijke jongensbende".

Inventaris.

In de loop van het jaar werd ook voor de nabijeering van de kamer voor den Directeur, van de hal, de portiersloge en de salen zorg gedragen. In de kelderruimten werden eenige rekken aangebracht voor het bergen der schilderijen en benodigdheden en gereedschappen.

Ook werd in de salen een verlichting aangebracht, die, ofschoon slechts als voorloopig gedacht, toch behoorlijk voldoet.

In verband met de officieele ontvangsten door Uw College werd ook een installatie aangebracht voor het toebereiden van thee, koffie, enz.

Financiën.

Het feit, dat het museum eerst één jaar bestaat, kan niet tot conclusies aanleiding geven over het aantal bezoekers en de daardoor verkregen inkomsten. Wanneer men de inkomsten van entree en verkoop catalogi tezamen neemt is een bedrag van f. l. 191.47 verkregen. Vanzelfsprekend is, dat op de onkostenpost verschillende uitgaven drukten, die slechts eenmaal zullen voorkomen.

Hierbij heeft ondergeteekende de eer Uw college onderstaand verslag over het jaar 1937 aan te bieden, waarin de belangrijkste feiten zijn gememoreerd.
Commissie van Toezicht.

In de samenstelling der Commissie van Toezicht kwam geen verandering en door Uw college werd het met 31 Dec. 1937 aftredend lid A.C.J.M. Schellens in Uwe vergadering van 12 Nov. 1937 herbenoemd met ingang van 1 Jan. 1938.
Gebouw.

Aan het gebouw werden in het loop van het jaar verschillende noodzakelijke verbeteringen aangebracht. O.a. werd een nieuwe installatie gemaakt voor de vlaggestokken; de klok in de hal werd van een zelfaanlopend synchroonuurwerk voorzien; boven de voordeur werd een buitenlantaarn aangebracht; de kelderruimten werden van een behoorlijke ventilatie voorzien en zoo noodig waterdicht gemaakt; een aankondigingsbord werd gemaakt bij de Dommelbrug; het ijzerwerk werd opnieuw geschilderd; de ramen aan de zij- en achterzijde van het gebouw werden van dievenijzers voorzien. Eenige andere noodzakelijke en door Uw college bereids toegestane verbeteringen, die de lekkage van de glazen daken moeten stuiten, zullen nog worden uitgevoerd.

Verder zijn er reeds plannen gemaakt om door een behoorlijke ventilatie van het glazen dak de daar in den zomer heerschende warmte af te voeren. Een minder hoge temperatuur is in de dakruimte zeer gewenscht, omdat daardoor het trekken, krimpen en uitzetten der ijzeren spanten te voorkomen.

Tentoonstellingen.

Ook dit jaar werden wederom talrijke tentoonstellingen gehouden, die zeer de aandacht trokken, zoodat daardoor de belangstelling bij de bezoekers werd verhoogd.

22 Dec.-8 Febr. tentoonstelling Oude Kunst uit de collectie Katz te Dieren

21 Jan.- 8 Febr. tentoonstelling van eenige schilderijen en kunstvoorwerpen uit de collectie Dr. A.F. Philips-de Jongh.

16 Maart-4 April, tentoonstelling van schilderijen en teekeningen van de Gooische schildersvereniging.

22 Mei-31 Juli, tentoonstelling van moderne Belgische kunst.

1 Aug.-31 Aug. tentoonstelling van Albert Servaes Marialeven.

10 Sept.-24 Sept. tentoonstelling Jan van Oort.

25 Sept.-17 Oct. tentoonstelling van F.A. Mooy.

25 Sept.-17 Oct. tentoonstelling Toon Kelder.

22 Dec.-16 Jan. tentoonstelling van 19de en 20ste schilderijen uit Eindhovenssch particulier bezit.

Bruikleenen.

De bruikleenen welke het museum reeds had verkregen, werden dit jaar door de eigenaren gecontinueerd, terwijl verder den Heer H. van Abbe enkele schilderijen, door hem aangekocht, in het museum tentoonstelde.

Met goedvinden van Z.E. de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werden twee door het Rijk aangekochte schilderijen tijdelijk aan het Stedelijk van Abbe Museum in bruikleen afgestaan: A.C. Willink, "De Brug" en M. Wiegman, "Bloemenstilleven met vruchten".

Voorlichting en propaganda.

Aan dit onderdeel werd in het afgelopen jaar zeer groote zorg besteed. Telkens opnieuw werd de pers, zoowel binnen- als buitenlandsche, op de hoogte gehouden en bij alle tentoonstellingen werd de pers regelmatig uitgenoodigd. Het bezoek der journalisten aan het museum, die de groote bladen vertegenwoordigen, liet echter veel te wenschen over. Behalve de afstand, die natuurlijk een zeker tijdverlies medebrengt, speelt ook de gedachte, dat dit museum in de provincie ligt, een rol. Deze toestand eischt een voortdurende zorg.

Ook dit jaar werden wederom talrijke rondleidingen gegeven bij de daarvoor in aanmerking komende tentoonstellingen, die goed werden bezocht. Bij deze rondleidingen werd de aanwezigen op de schoonheid en op bepaalde eigenschappen der schilderijen en hun makers gewezen. Om dit groepsverband te stimuleren werden talrijke vereenigingen uitgenoodigd, waarbij de V.V.V. haar medewerking verleende. Alleen reeds bij de tentoonstelling van Belgische kunst hadde vele zulke bijzondere rondleidingen plaats.

Door den Directeur werden verder als inleiding op de tentoonstelling van moderne Belgische kunst een drietal lezingen met lichtbeelden gehouden op Woensdag 5, 12 en 19 Mei telkens des avonds om acht uur. Voor deze lezingen, waarop de ontwikkeling van de Belgische schilderkunst van 1830 - heden werd behandeld, bestond levendige belangstelling.

Om de belangstelling der inwoners voor het museum te verhoogen werd bij het rondzenden der uitnoodigingen om bij opening van tentoonstellingen aanwezig te zijn een groot aantal uitnoodigingen verspreid. Waar hieraan meests een goed gehoor werd gegeven, werd gemeend op dezen voet voort te gaan. Van deze uit te noodigen particulieren werd een lijst aangelegd, die regelmatig wordt bijgehouden.

Een belangrijke stimulans voor de genoodigden zulk een opening bij te wonen is het uitnoodigen van een spreker. Door den Directeur werd de voorkeur aangegeven om hiervoor letterkundigen te kiezen, omdat daardoor veelal wordt vermeden, dat bij een opening het werk van een schilder niet op juiste waarde wordt getaxeerd.

De belangstelling voor een tentoonstelling grootere bekendheid te geven, dient met affiches te geschieden. Hiervan worden bij iedere grootere tentoonstelling talrijke exemplaren verspreid, zoowel in de stad als daarbuiten. Als bijzonderheid dient te worden opgemerkt, dat door de ingezetenen der stad de kleine affiches altijd een goed zichtbare plaats wordt gegeven, hetgeen er op wijst, dat de belangstelling voor het museum bij de ingezetenen blijvend is gebleken.

Verder werden bij verschillende gelegheden op Eindhoven rijdende autobusdiensten, tramwegmaatschappijen, enz. van affiches voorzien, die met toestemming der betreffende directies telkens werden geplaatst.

Het moderne middel tot propaganda is ongetwijfeld de radio. De Directeur heeft op 20 Mei te Brussel en op 28 Mei te Hilversum, resp. voor K.V.R.O. en K.R.O. over het museum en de Belgische kunst gesproken. Bij voorkomende gelegheden werd niet verzuimd des avonds bij de nieuwsberichten berichten over het museum in te lasschen.

Door den Directeur werd een artikel over het museumgebouw geschreven, in het ~~Heldersch~~ uitgegeven, dat afzonderlijk in het Museum verkrijgbaar is en veel wordt verkocht. Ook dit bevordert de propaganda, evenals de verkoop van ansichtskarten van het museum, die bij den concierge te verkrijgen zijn.

Catalogi van tentoonstellingen worden regelmatig naar andere musea (verstuurd) en naar het Ministerie van Onderwijs, zoodat wij van deze instanties wederkeerig de publicaties ontvingen.

Enkele malen werden ook foto's van het museum verstrekt, die bestemd waren voor plaatsing in dagbladen en tijdschriften.

Gedurende de maand Augustus kwamen wekelijks vreemdelingen, die te Oisterwijk woonden, per autobus het museum bezoeken.

Op verzoek van den Directeur deed de V.V.V. een spandoek maken, dat bij tentoonstellingen kan worden geplaatst in de stad en de wandelaars op de tentoonstelling opmerkzaam maakt.

Om de belangstelling voor kunst in het algemeen en voor het museum in het bijzonder te veralgemeenen werd door den Directeur een cursus kunstgeschiedenis gegeven, die iederen tweeden en vierden Woensdag der maand in het museum plaats vond en waarbij in een tiental lessen een overzicht van de kunstgeschiedenis met lichtbeelden werd gegeven. Deze cursus mag een succes worden genoemd, want ongeveer 260 deelnemers mochten worden ingeschreven.

Door al deze vooraf opgesomde feiten kreeg het museum in den loop van het jaar een steeds groeiende belangstelling, waardoor het in de gelegenheid kwam aan particulieren over schilderijen of daarmede samenhangende kwesties advies uit te brengen.

Tenslotte werd door de Directeur overal, waar zulks mogelijk was, en passe bleek de relaties van het museum met soortgelijke instellingen in binnen- en buitenland verstrekt of aangeknoopt.

Bezoeken.

Gedurende dit jaar werden 9575 bezoekers à 10cents toegelaten; 682 à 25 cents, 229 en 367 resp. in groepsverband à 7½ en 5 cents, terwijl ongeveer 1000 niet betalende bezoekers bij openingen en officieele ontvangsten werden toegelaten.

Als bijzonderheid zij hier nog vermeld, dat door Baron E. Ruzette als zaakgelastigde van België op 22 Mei in tegenwoordigheid van talrijke autoriteiten de tentoonstelling van moderne Belgische kunst werd geopend, welke op 3 Juni door Z.E. den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Prof. Dr. Slotemaker de Bruïne werd bezocht. Namens den Minister van Openbaar Onderwijs in België, J. Hoste, werd deze tentoonstelling door den Heer Firmin van Hecke, adjunct-directeur van den Directeur-Generaal van Schoone Kunsten op Zondag, 4 Juli met een bezoek vereerd. Verder bracht Z.E. de Commissaris der Koning in in de provincie Noord-Brabant, Jhr. Mr. Dr. A. van Rijckevorsel herhaalde malen een bezoek aan het museum.

Door Uw college werd enkele malen het museum gebruikt voor officieel te ontvangen gasten, o.a. op 19 Januari de Indische delegatie bij het huwelijk van H.K.H. Prinses Juliana.

Gildeboek
K1

Aankopen.

Terwijl in het vorig jaar talrijke schilderijen voor het museum werden aangekocht, was dit in het afgelopen jaar niet het geval. Een klein museum als nu eenmaal het Eindhovens museum is, dient met aankopen zeer voorzichtig te zijn, wil het niet spoedig gevuld zijn. Ook de keuze der werken wordt daardoor moeilijker, wijl uit de groote massa het juiste doek dient gekozen, Boven alle subjectieve beoordeelingen staat de tijd als beoordeelaar, die aangeeft welk doek voor het museum geschikt is.

A.Mastboom

Park

A.van Dijk

Het veulen

Deze beide schilderijen waren de bekroonde werken, die de prijzen door Uw college uitgelooft tijdens de tentoonstelling van moderne Belgische kunst hebben verworven.

Schenken.

Ook dit jaar ontving het museum wederom verschillende schenkingen, die de bestaande collectie aanvulden.

Van den heer J.de Lange te Antwerpen ontving het museum een aquarel, getiteld "Nieuwpoort" door R.Baselaer.

Van den heer Enrique Mistler te Antwerpen een schilderij van W.Vaes, getiteld "Meisjesportret".

Van Burgemeester en Schepenen der Stad Antwerpen een groot doek van V/Dolphijn, getiteld "Landschap met figuren".

Van Dr.J.C.van der Willigen te Eindhoven een schilderij "Rozen", van de schilderes Chr.van der Willigen.

Van den heer H.M.de Fremery, 's-Gravanhage een beeldje(hout), getiteld "Démasque".

Van den heer en Mevrouw Dr.A.F.Philips-de Jongh een schilderij van Toon Kelder, getiteld "Don Quichotte" en een schilderij van F.A.Mooy, getiteld "Oude Huizen".

Van de heer J.van Oort te Geldrop een op perkament geschilderd aquarel "Gele plomp".

Inventaris.

Begonnen werd met de inrichting van een kunsthistorische bibliotheek, welke in een museum onmisbaar is. Hiervoor werden enkele boekwerken aangekocht, terwijl andere musea hun catalogi schonken. Voor deze bibliotheek werd van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen als geschenk de "Catalogus der Kunsthistorische bibliotheek in het Rijksmuseum te Amsterdam, Amsterdam, 1934-1936, 3 dln.en register" in dank ontvangen.

Naast de zorg voor de bibliotheek werd ook een begin gemaakt met het aanleggen van een platenverzameling, een waardevol hulpmiddel voor het bijebrengen van het werk van bepaalde meesters.

Financiën.

De inkomsten verkregen uit verkoop van entree en verkoop catalogi bedroegen in het afgelopen jaar f.1251.12.